

Rhetoric in Scandinavia Retoryka w Skandynawii

10 (4) 2023 ISSUE EDITORS: TOMMY BRUHN, LISA S. VILLADSEN, EWA MODRZEJEWSKA

SPRAWOZDANIE / REPORT

ELŻBIETA PAWLAK-HEJNO

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Polska

<https://orcid.org/0000-0003-4731-363X>

elzbieta.pawlak-hejno@umcs.pl

Sprawozdanie/Report: XI mediolingwistyczne seminarium naukowe „Język w mediach”, pt. „Retoryka w mediach. Retoryczne badania mediów”, 1.12.2023, Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, UKSW w Warszawie

License

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 international (CC BY 4.0).

The content of the license is available at <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

ELŻBIETA PAWLAK-HEJNO

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, POLSKA

<https://orcid.org/0000-0003-4731-363X>

elzbieta.pawlak-hejno@umcs.pl

Sprawozdanie/Report: XI mediolingwistyczne seminarium naukowe „Język w mediach”, pt. „Retoryka w mediach. Retoryczne badania mediów”, 1.12.2023, Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, UKSW w Warszawie

Seminaria mediolingwistyczne to cykliczne wydarzenie naukowe zainicjowane przez dr hab. Danutę Kępę-Figurę, prof. UMCS z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, przewodniczącą sekcji „Język w Mediach” Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Pierwsze spotkanie odbyło się w lipcu 2018 roku na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS i od tej pory cykl ten gromadzi naukowców, którzy spotykają się dwa razy do roku, w grudniu oraz na przełomie czerwca i lipca. Formuła seminarium zakłada współpracę między różnymi ośrodkami naukowymi, dlatego każda dyskusja odbywa się w przestrzeni innego uniwersytetu.

XI mediolingwistyczne seminarium naukowe *Retoryka w mediach. Retoryczne badania mediów* odbyło się w Instytucie Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Wydarzenie zorganizowały we współpracy: inicjatorka cyklu dr hab. Danuta Kępa-Figura, prof. UMCS oraz dr Marta Jarosz, adiunktka i wydawczyni serwisu kobieta.rp.pl.

Seminarium odbyło się w historycznej sali Wydziału Teologicznego, w której zgromadzonych gości powitał ks. dr Jarosław A. Sobkowiak, Prodziekan Wydziału Teologicznego. Otwierając obrady, nawiązał do historii i ewolucji wydziału, przedstawiając, w jaki sposób nauki teologiczne i edukacja medialna mogą się wzajemnie uzupełniać i rozwijać. A retoryka wydaje się doskonałym łącznikiem między dziedzinami.

Uroczyste powitanie otworzyło część wykładową, w której centrum znalazły się dwa wystąpienia tematyczne: dr hab. Marii Załęskiej, prof. Uniwersytetu Warszawskiego, prezeski Polskiego Towarzystwa Retorycznego oraz dr hab. Agnieszki Kampki, prof. Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, redaktor naczelnej czasopisma „Res Rhetorica”. Tematy obu wystąpień łączył namysł nad

możliwościami zastosowania retoryki we współczesnych badaniach zdigitalizowanej komunikacji publicznej.

W wykładzie *Typologia mechanizmów retorycznych w uniwersum cyfrowym* Maria Załęska omówiła autorskie podejście retoryczne do praktyk perswazyjnych w przestrzeni zaprojektowanej cyfrowo. Badaczka zwróciła uwagę na zamieniający się układ uczestników komunikacji z istotną rolą projektanta uniwersum, który dostarcza narzędzi wywierania wpływu oraz dba o taką organizację przestrzeni komunikacyjnej, która zapewni realizację celów założonych przez właścicieli platform lub cyfrowych narzędzi. Szukając odniesień lingwistycznych, Badaczka zbudowała paralelę do Jakobsonowych funkcji języka, aby przyjrzeć się zmianom komunikacji perswazyjnej w przestrzeni tradycyjnej i cyfrowej.

W wykładzie zatytułowanym *Perspektywa retoryczna w badaniu multimodalnych przekazów medialnych – przegląd metod i koncepcji* Agnieszka Kampka nie tylko omawiała koncepcję multimodalności, która swoje źródła odnajduje w księdze III dzieła Cyserona *O mówcy*. Już w starożytności retor wskazywał na różnorodność wrażeń i bodźców, które współtworzą sztukę wymowy. Badaczka przedstawiła różne kody komunikacji, a także zdefiniowała mechanizm perswazji jako przedmiot badań, wraz z istotnymi kwestiami w analizach retorycznych, takimi jak: sprawczość, cel i motywacja. Ponadto omówiła związki między retoryką a semiotyką, które stanowią istotny kontekst w analizach przekazów wykorzystujących różnorodne kanały komunikacji. Przegląd najnowszych publikacji naukowych, w których kontekst retoryczny odgrywa kluczową rolę, prowadził do wniosku, że choć materia, z której tworzone są komunikaty medialne, zmienia się i staje bardziej złożona, to podstawowe narzędzia retoryczne nadal pomagają w odkrywaniu i opisywaniu mechanizmów perswazji.

Tezy obu referatów wywołały ożywioną dyskusję badaczy reprezentujących ośrodki naukowe z całej Polski oraz wywodzących się z różnych dyscyplin naukowych. Dla wielu uczestników seminarium retoryka stanowi dobrze znaną dziedzinę, ponieważ są także członkami lub sympatykami Polskiego Towarzystwa Retorycznego. Dla niektórych badaczy była to okazja do zapoznania się z możliwościami, jakie retoryka stwarza w badaniach nad językiem, komunikacją i mediami. Wiele inspirujących przykładów naukowego i retorycznego spojrzenia na media dostarczają między innymi artykuły publikowane na łamach czasopisma „Res Rhetorica”. Seminaryjna dyskusja krążyła wokół pytań, na które w niedalekiej przyszłości będziemy musieli poszukać odpowiedzi, jak chociażby: czy możemy poddawać analizie ethos ChatuGPT (czy może być on „szlachetny, rozsądny i życzliwy”), jak możemy kreować swój ethos w komunikacji cyfrowej, na przykład tworząc alternatywne awatary.

Ogromna wartość spotkań naukowych leży w ich potencjale do współpracy i wymiany myśli między uczonymi. Takie zjazdy naukowe tworzą niepowtarzalną szansę na konstruktywną dyskusję, podczas której eksperci z różnorodnych dziedzin mogą podzielić się swoimi perspektywami i wnioskami. To właśnie w tym interdyscyplinarnym dialogu tkwi siła spotkań mediolingwistycznych sekcji PTKS, pozwalających poszerzyć horyzonty, poznać nowych członków wspólnoty akademickiej i zgłębić zagadnienia z różnych obszarów badawczych.